

Förslag till metod för klassificering av Demografiska statistikområden (DeSO) för socio-ekonomisk analys

Anders Larsson

Göteborgs Universitet
Institutionen för ekonomi och samhälle
Avdelningen för kulturgeografi
Box 625
405 30 Göteborg
anders.larsson@geography.gu.se

Genomfört på uppdrag av Trafikanalys 2020

Sammanfattning

Från den 1 januari 2018 har den tidigare SAMS-indelningen av små geografiska områden för statistik ersatts av demografiska statistikområden (DeSO). I Trafikanalys arbete med att följa upp transportpolitiken finns ett behov att analysera hur transport- och tillgänglighetsförändringar påverkar olika platser och grupper i befolkningen. Därför gav Trafikanalys i uppdrag till Göteborgs Universitet att ta fram förslag på metod för socio-ekonomisk indelning av DeSO.

Arbetet har tagit sin utgångspunkt i forskning kring mobilitet och social exkludering för att på så sätt identifiera relevanta faktorer att inbegripa i en metod för socio-ekonomisk klassificering. Dessutom har ett antal pågående nationella projekt med bäring på data och indikatorer tagits i beaktande. En viktig aspekt har varit att i första hand använda data som är öppet tillgänglig. Studien redovisar även strukturen för den nya DeSO-indelningen och hur denna relaterar till mer etablerade indelningar. Här diskuteras även begränsningar med denna nya indelning.

Utifrån ett större antal föreslagna indikatorer presenteras en metod där fyra variabler (disponibel hushållsinkomst, sysselsättningsgrad, utbildningsnivå och upplåtelseform) rankas och summeras till ett gemensamt index. Detta delas in i tio percentiler med samma antal områden i varje. Man kan således avgöra till vilken 10 %-grupp av samtliga DeSO som ett område hör i termer av socio-ekonomisk nivå. Utöver detta diskuteras ytterligare ett förslag till karaktärisering.

Den presenterade metoden ger ett index som är generisk och hierarkiskt i den mening att användaren kan välja antal klasser för indelningen. Samtliga data kommer från SCB och är öppet tillgängliga.

Innehållsförteckning

1. Inledning	3
2. Syfte och avgränsningar	3
3. Existerande geografiska klassificeringsmetoder – en översikt	4
<i>SKL – kommunkategorier</i>	
<i>Tillväxtanalys/Tillväxtverket – kommunkategorier</i>	
<i>BRÅ – Identifikation av socialt utsatta områden</i>	
<i>Delmos – Segregationsuppföljning</i>	
4. Vilka variabler är lämpliga för att beskriva ett områdes socio-ekonomiska karaktäristik i relation till transportpolitiska frågor? En kortfattad diskussion med utgångspunkt i forskning.	6
5. Klassificering av rumsliga entiteter i DeSO	8
6. Val av statistiska indikatorer på socio-ekonomisk status för DeSO	11
<i>Urvalsram</i>	
<i>Slutligt urval av indikatorer</i>	
7. Förslag på metod för Trafikanalys	16
<i>Huvudförslag</i>	
<i>Alternativt förslag</i>	
8. Avslutande reflektioner	19
Referenser	20
Bilagor	21

1. Inledning

Från den 1 januari 2018 har den tidigare SAMS-indelningen av små geografiska områden för statistik ersatts av demografiska statistikområden (DeSO). Dessa är tänkta att stegvis införlivas i utbudet av officiella statistik från SCB. Det saknas dock en klassificering av områdena likt de som finns för kommuner. I Trafikanalys arbete med att följa upp transportpolitiken finns ett behov att analysera hur transport- och tillgänglighetsförändringar påverkar olika platser och grupper i befolkningen.

Trafikanalys gav därför i uppdrag till Göteborgs Universitet att ta fram förslag på metod och förslag till indelning av DeSO. Arbetet har genomförts av Anders Larsson vid Avdelningen för Kulturgeografi vid Institutionen för Ekonomi och Samhälle. Uppdraget utfördes under november och december 2019 och presenterades vid ett seminarium hos Trafikanalys i Stockholm den 29 januari 2020. Under projektets gång har två avstämningsmöten hållits. Trafikanalys ansvarig har varit Eva Lindborg.

2. Syfte och avgränsningar

Syftet med denna studie är att ta fram en metod och genomföra denna i akt att dela in demografiska statistikområden (DeSO) efter socio-ekonomisk karaktär för användning av Trafikanalys. Följande förutsättningar från uppdragsgivaren har tagits i beaktande:

- Indelningen ska bygga på geografiskt nedbrytbar statistik tillgänglig från SCB och andra statistikansvariga myndigheter. Målsättningen är att denna statistik är fritt tillgänglig, men även ej öppna data kan komma i fråga.
- Det är viktigt att undvika transportrelaterade variabler i indelningen eftersom indelningen ska användas till att förklara bland annat resmönster.
- Klasserna bör inte motsvara mindre än sex-sju procent av befolkningen och antalet klasser kan behöva anpassas efter detta. För klasserna bör det också finnas hierarki för klasserna så att de kan slås samman till färre storklasser.
- Ett antal indelningar baserat på DeSO bör prövas och redovisas som underlag för beslut om vilken indelning som anses vara mest lämpad.

Arbetet baseras på en genomgång av forskning om tillgänglighet och mobilitet med inriktning på analys av sociala förutsättningar och effekter. Med detta som grund har ett antal relevanta faktorer för bestämning av områdets socio-ekonomiska attribut testats med avseende på förutsättningarna ovan. Avstämning har gjorts i relation till andra tidigare och nu använda indelningar och relevanta pågående nationella utvecklingsprojekt.

3. Existerande geografiska klassificeringsmetoder – en översikt

SKL – kommunkategorier

Sveriges kommuner och landsting (SKL) har sedan 1980-talet använt en egen kommungruppsindelning. Denna har stegvis omarbetats, de mest aktuella förändringarna härstammar från 2011 samt den senaste som gäller från 2017 (SKL 2016). Indelningarna har historiskt syftat till att särskilja kommuner med avseende på befolkningstäthet, storlek och näringslivsprofil. Efter hand har indelningarna omarbetats för att bättre återspegla förändringar i samhället. Därvidlag har ett antal faktorer relaterade till pendling och resande tagits in. Den nu aktuella indelningen illustreras i figur 1.

Huvudgrupp	Kommungrupp	Kort definition	Antal
A. Storstäder och storstadsnära kommuner	A1. Storstäder	Minst 200 000 invånare i kommunens största tätort	3
	A2. Pendlingskommun nära storstad	Minst 40 % utpendling till storstad eller storstadsnära kommun	43
B. Större städer och kommuner nära större stad	B3. Större stad	Minst 40 000 och mindre än 200 000 invånare i kommunens största tätort	21
	B4. Pendlingskommun nära större stad	Minst 40 % utpendling till större stad	52
	B5. Lågpendlingskommun nära större stad	Mindre än 40 % utpendling till större stad	35
C. Mindre städer/tätorter och landsbygdskommuner	C6. Mindre stad/tätort	Minst 15 000 och mindre än 40 000 invånare i kommunens största tätort	29
	C7. Pendlingskommun nära mindre stad/tätort	Minst 30 % ut- eller inpendling till mindre stad/tätort	52
	C8. Landsbygdskommun	Mindre än 15 000 invånare i kommunens största tätort, lågt pendlingsmönster	40
	C9. Landsbygdskommun med besöksnäring	Landsbygdskommun med minst två kriterier för besöksnäring, dvs. antal gästnätter, omsättning inom detaljhandel/hotell/restaurang i förhållande till invånarantalet	15

Figur 1. Översikt över SKL kommungruppsindelning. Källa: SKL (2016) sidan 7.

Förutom den första och sista gruppen så används mobilitet och resande som en grund för indelningen. Detta gör att metoden riskerar att komma i konflikt med de förutsättningar som Trafikanalys har satt upp för denna undersökning.

Tillväxtanalys/Tillväxtverket – kommunkategorier

En motsvarande indelning som SKL har tagits fram av Tillväxtanalys och används även av Tillväxtverket (Tillväxtanalys 2014). Denna liknar till viss del SKL-typologin, men med sex olika kategorier. Istället för pendlingsmönster används det mer allmänna måttet restid med bil till närmsta större ort för att definiera kommuners funktionella samband och hierarki. Däremot tar den grövre indelningen i tre olika kategorier endast hänsyn till befolkningens mängd och huruvida denna är bosatt i urbana respektive rurala områden. Denna indelning är mer i samklang med de önskemål som Trafikanalys har för detta uppdrag då den inte använder sig av resande som en kategori för att definiera kommuntyp. Det torde vara av

intresse att kunna placera de mindre DeSO i en kommunal kontext i samband med jämförelser och analyser. I dessa fall bör Tillväxtanalys grova indelning var den mest användbara av idag allmänt använda kommunala typologier.

Indelningen i tre kommuntyper

Den enkla indelningen omfattar tre kommuntyper storstadskommuner (29 stycken), täta kommuner (131 stycken) och landsbygdskommuner (130 stycken). De olika kommuntyperna definieras här på följande sätt:

- 1. Storstadskommuner:** kommuner med mindre än 20 procent av befolkning i rurala områden och en mellan angränsade kommuner samlad folkmängd på minst 500 000 invånare
- 2. Täta kommuner:** övriga kommuner med mindre än 50 procent befolkning i rurala områden
- 3. Landsbygdskommuner:** kommuner med minst 50 procent befolkning i rurala områden

Indelningen i sex kommuntyper

Indelningen i sex kommuntyper omfattar storstadskommuner (29 stycken), täta kommuner nära en större stad (103 stycken), täta kommuner avlägset belägna (28 stycken), landsbygdskommuner nära en större stad (70 stycken), landsbygdskommuner avlägset belägna (45 stycken) och landsbygdskommuner mycket avlägset belägna (15 stycken). Dessa kommuntyper definieras på följande sätt:

- 1. Storstadskommuner:** Kommuner där mindre än 20 procent av befolkningen bor i rurala områden och som tillsammans med angränsande kommuner har en samlad folkmängd på minst 500 000 invånare.
- 2. Täta kommuner nära en större stad:** Övriga kommuner där mindre än 50 procent av befolkningen bor i rurala områden och där *minst än hälften* av befolkningen har mindre än 45 minuters resväg med bil till en tätort med minst 50 000 invånare.
- 3. Täta kommuner avlägset belägna:** övriga kommuner där mindre än 50 procent av befolkningen bor i rurala områden och där *mindre än hälften* av befolkningen har mindre än 45 minuters resväg med bil till en tätort med minst 50 000 invånare.
- 4. Landsbygdskommuner nära en större stad:** Kommuner med minst 50 procent av befolkningen i rurala områden och *minst hälften* av befolkningen har mindre än 45 minuters resväg med bil till en tätort med minst 50 000 invånare.
- 5. Landsbygdskommuner avlägset belägna:** kommuner med där mer än 50 procent av befolkningen bor i rurala områden och där *mindre än hälften* av befolkningen har mindre än 45 minuters resväg med bil till en tätort med minst 50 000 invånare.
- 6. Landsbygdskommuner mycket avlägset belägna:** Kommuner där hela befolkningen bor i rurala områden och har minst 90 minuters genomsnittlig resväg med bil till en tätort med minst 50 000 invånare.

Figur 2: Översikt över Tillväxtanalys indelning i kommuntyper.

Källa: <https://tillvaxtverket.se/statistik/regional-utveckling/regionala-indelningar/kommuntyper.html>

BRÅ – Identifikation av socialt utsatta områden

De två tidigare indelningarna syftar till att ge en heltäckande typologi av svenska kommuner som är stabil över tid. Indelningar av geografiska områden med mer specifikt syfte görs i många andra sammanhang. Ett aktuellt exempel är Brottsförebyggande rådets (BRÅ) metod för att identifiera socialt utsatta områden. Här har man använt sig av ett urval i två steg baserat på SAMS-områden. Först identifierades urbana områden och baserat på detta identifierades vilka urbana områden som placerade sig under ett gränsvärde för en kombination av socio-ekonomiska kriterier. För att uppfylla sitt syfte valdes att kombinera indikatorer för inkomstnivå, försörjningsstöd och åldersstruktur. Dessa rankades och summerades till ett indexvärde där sedan de områden som tillhörde de 10% med högst index definierades som socialt utsatta områden (BRÅ 2018).

Själva syftet skiljer sig ifrån det som denna studie ämnar åstadkomma. Men metoden att ranka och skapa index är en intressant för denna studie. Detta tillvägagångsätt har som fördel att det är enkelt att genomföra och att kommunicera till icke-experter och andra med begränsad kunskap om ämnesområdet. Om man däremot är intresserad av att skapa ett större antal långsiktigt geografisk stabila kategorier i likhet med SKL och Tillväxtanalys ovan så krävs ett omfattande teoretiskt och praktiskt arbete för att undvika att kategorierna väljs godtyckligt. Detta blir speciellt viktigt om man vill använda socio-ekonomiska kategorier vilka sällan är allmänt accepterade eller stabila över tid.

Delmos – Segregationsuppföljning

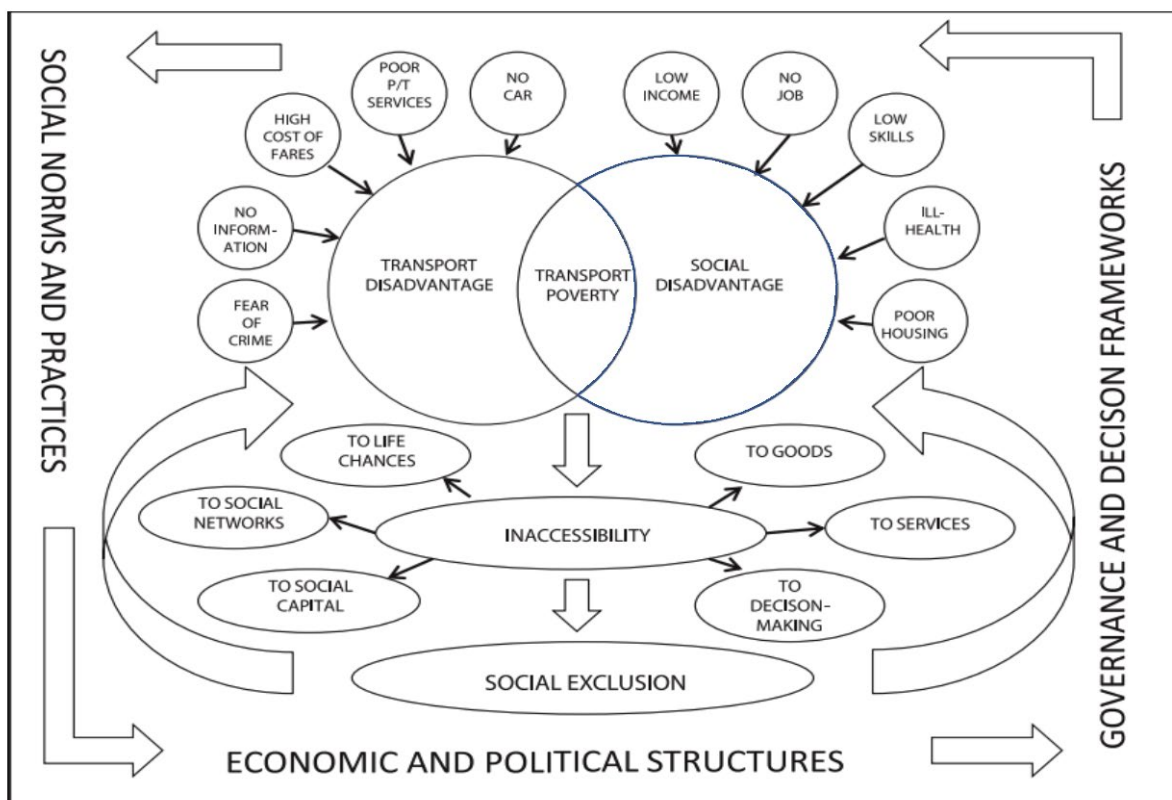
Delegationen mot segregation (Delmos) har studerat förutsättningarna för ett system för nationell uppföljning av segregation. Syftet har inte varit att föreslå ett fullödigt system för kategorisering av områden. Däremot presenteras en stor mängd tänkbara indikatorer med bäring på segregation. Detta tillsammans med det faktum att den geografiska indelningen förslås vara DeSO gör studien relevant för detta uppdrag. En genomgång av indikatorerna ger vid hand att nästan samtliga är möjliga att studera på DeSO-nivå. Däremot är endast ett fåtal öppet tillgängliga. Utöver dessa är ett antal förslag potentiellt användbara i föreliggande studie. Dessa har förts in i den bruttolista som redovisas i tabell 1. En sammanställning av samtliga Delmos föreslagna indikatorer återfinns i Delmos (2018), bilaga 1.

4. Vilka variabler är lämpliga för att beskriva ett områdes socio-ekonomiska karaktäristik i relation till transportpolitiska frågor? En kortfattad diskussion med utgångspunkt i forskning.

Att välja indikatorer för att karaktärisera geografiska områden är en komplex uppgift utan entydiga regler. Beroende på syfte, område, skalnivå, problemfält och tillgång till statistik eller annan data kan många olika strategier väljas. Lupton, m.fl (2011) gör en grundläggande distinktion mellan datastyrd och teoretiskt styrd klassificering. En klassificering av geografiska områden innefattar både rent geografiska karaktäristika som storlek, placering och rumsliga relationer med andra områden såväl som information om respektive områdes sociala karaktär (Hedlund, 2016). Detta avsnitt antar en teoretiskt styrd strategi där

forskning kring mobilitet och social exkludering i bred bemärkelse är tänkt att ge en plattform för att välja lämpliga socio-ekonomiska variabler. Fokus på mobilitetsforskning förklaras av det faktum att den slutligen föreslagna klassificeringen skall användas av Trafikanalys för att utvärdera mobilitetsfrågor.

En grundläggande distinktion är den mellan om en individ är missgynnad ur ett transport-respektive socialt perspektiv (Lucas, 2012). Dessa faktorer tillsammans skapar olika nivåer av tillgänglighet till viktiga resurser i vardagslivet vilket i sin tur kan leda till social exkludering. Utgångspunkten i denna rapport är den sociala dimensionen. I figur 3 identifieras ett antal faktorer som är viktiga för att förstå vad som kan orsaka socialt missgynnade individer/grupper/områden.

Figur 3: Illustration av förhållandet mellan att vara missgynnad ur transportperspektiv respektive socialt perspektiv samt hur detta kan leda till social exkludering. (Orange markering tillagd.) Källa (Lucas, 2012) s. 107.

Det är således faktorer som inkomster, arbete, utbildning och bostadsförhållanden som enligt Lucas utgör den sociala delen av vad hon kallar transportfattigdom. Dessa överensstämmer i princip med de indikatorer som BRÅ och Delmos identifierat som intressanta. Lupton & Power (2002) menar att man kan tänka på vissa förhållanden såsom mer stabila och trögföränderliga, exempelvis geografiskt läge, ekonomisk struktur och bostadsstruktur. Dessa är mest lämpade om man vill skapa en generell indelning som håller under en längre tidsperiod vilket överensstämmer med föreliggande studies syfte.

(Church, Frost, & Sullivan, 2000) presenterar i en studie av social exkludering i London ett ramverk för hur man kan förstå förhållandet mellan social utsatthet och transporter på individnivå genom att identifiera sju olika grupper av faktorer. Dessa beskriver olika aspekter av hur transport(o)möjligheter kan vara involverade i social exkludering. Författarna menar att samtliga dessa faktorer influeras av skillnader i socio-ekonomiska förutsättningar såsom illustreras av figur 3 ovan. Utöver de redan diskuterade faktorerna för de fram ytterligare variabler såsom ålder, bilägande och kriminalitet som betydelsefulla för att förstå social utsatthet.

I en studie av förändringar över tid i tillgänglighet till vardagliga funktioner i Göteborgsregionen illustreras hur äldre personer som grupp har tappat i tillgänglighet jämfört med övriga (Ellder, Larsson, Gil Solá, & Vilhelmson, 2018). Eftersom möjligheten att kunna köra bil, liksom förmågan att använd kollektivtrafik avtar i takt med ålder så kan exempelvis medel- eller medianålder i ett område vara en viktig social begränsningsfaktor att ta med.

Den teoretiska approachen ger således vid hand att antalet tänkbara relevanta indikatorer för social exkludering inte är oändligt utan snarare relativt begränsat till ett antal tidsmässigt stabila förklaringsfaktorer. I fortsättningen kommer dessa att utgöra utgångspunkten för urval av indikatorer för den aktuella socio-ekonomiska indelningen av DeSO.

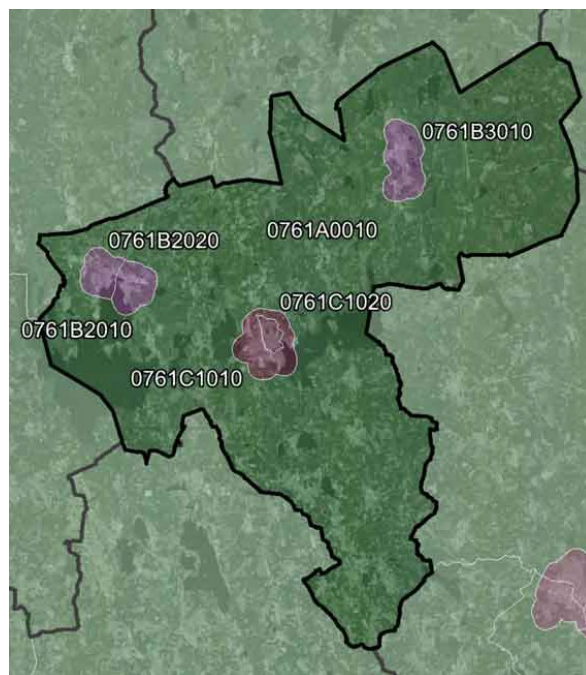
I nästa kapitel presenteras och diskuteras DeSO indelningen som utgör den geografiska strukturen för detta projekt. Efter detta återkommer vi i det följande kapitlet till det praktiska urvalet av socio-ekonomiska variabler att ligga till grund för indelningen av DeSO.

5. Klassificering av rumsliga entiteter i DeSO

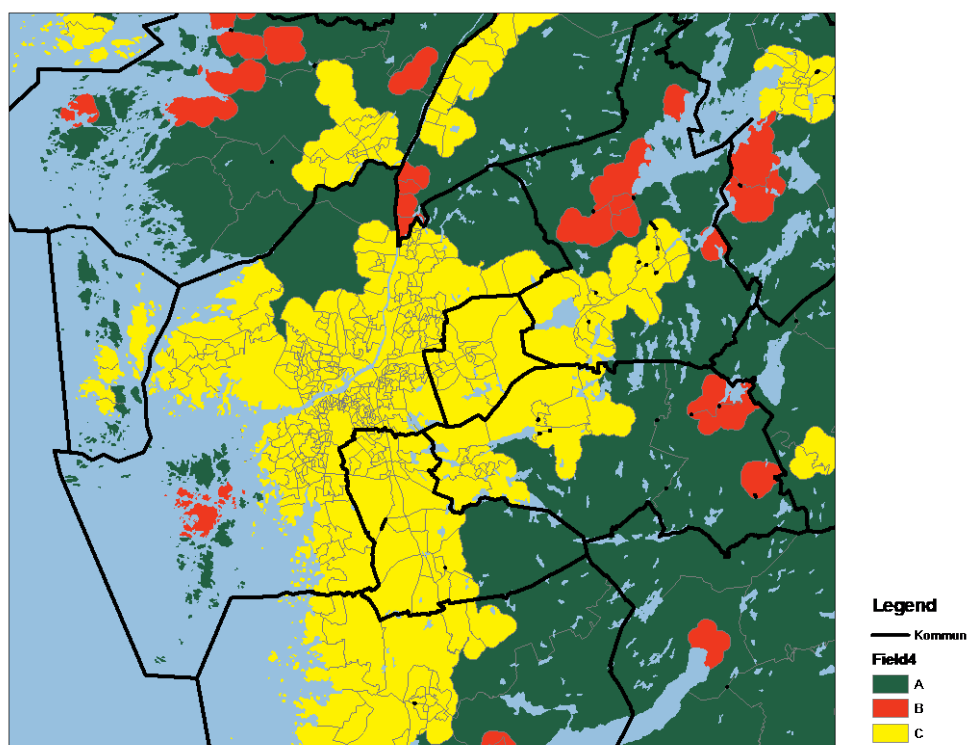
En första utgångspunkt är att tydliggöra det faktum att vi vill karaktärisera geografiska områden, inte individer eller grupper. Resultatet kommer således att skapa olika geografiska områden beroende på vilka kriterier för socio-ekonomisk karaktär som väljs. Dessa områden kommer med hög sannolikhet att förändras över tid även om samma kriterier behålls. Så till skillnad mot exempelvis SKL-indelningen kommer här de socio-ekonomiska indikatorerna att vara konstanta och geografin förändras över tid. Beträffande hierarki och sammanslagning av lika områden är det viktigt att klargöra att detta sker via klassificeringen av områdenas karaktär.

Om man likt ett administrativt system vill att samtliga områden efter en strikt hierarkisk princip skall rymmas inom närmast överordnad nivå likt kommuner i förhållande till län/region är man hänvisad till på förhand definierade kriterier för rumslig tillhörighet. För DeSO är detta möjligt då dessa är skapade för att passa in i redan existerande och använda administrativa indelningar. Indelningen av DeSO använder en kod med nio positioner för att skapa en unik identifikation för varje område. Se figur 4 för en illustration av indelningens geografi och betydelse av kodens olika delar.

Position	Betydelse
1-4	Läns- och kommunkod
5	Anger läge i relation till kommunhuvudort. A= till största delen utanför större befolkningskoncentrationer; B= till största delen i befolkningskoncentrationer utanför kommunhuvudorten; C = till största delen i kommunhuvudorten.
6-8	Löpnummer per kategori A, B eller C. Den första av dessa kan exempelvis användas för att särskilja på områden i en kommun som är identiska beträffande positionerna 1-5.
9	Reservplats för eventuella delningar av områden.

Figur 4: Illustration av DeSO indelningen med 9-ställig kod, Lessebo kommun. Källa: SCB

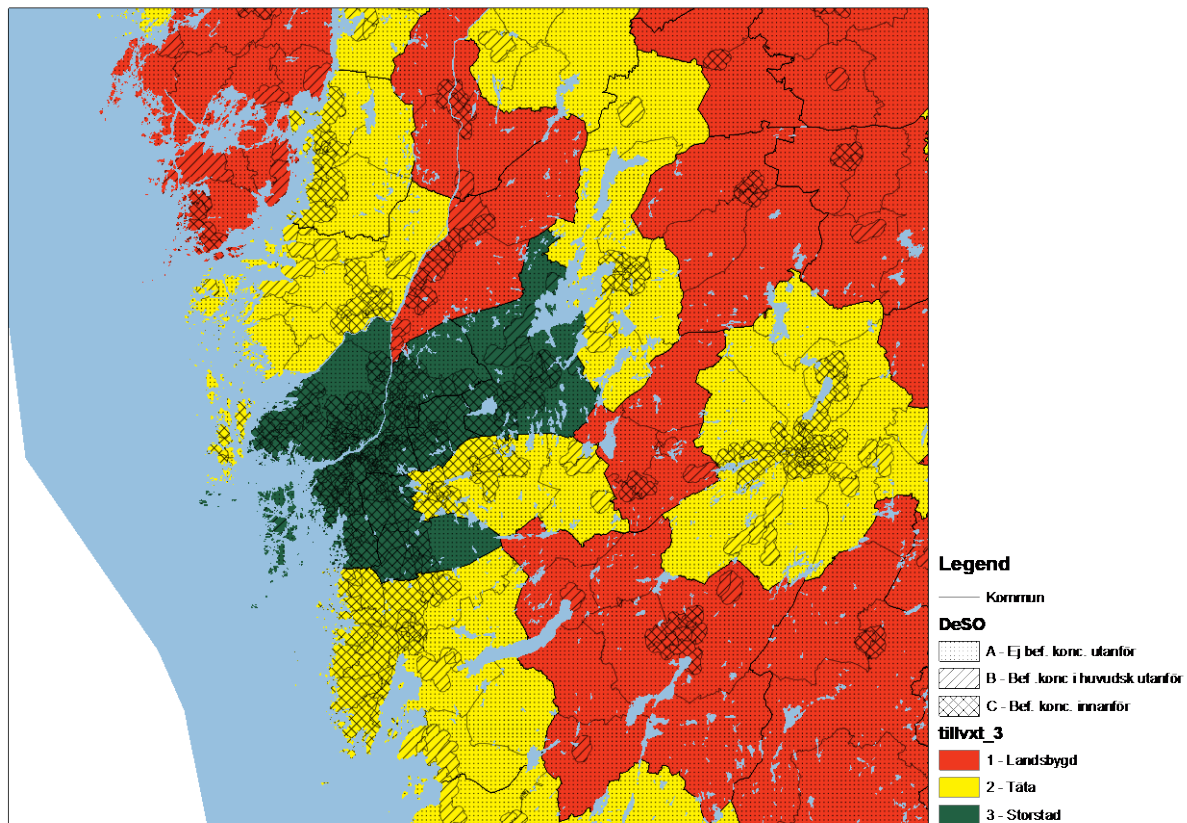

Figur 5: Exempel på DeSO indelningen i tre kategorier med avseende på ortshierarki och befolkningstäthet i Göteborgsregionen. Se figur 4 position 5 för en förklaring.

I figur 5 illustreras den rumsliga typologi som finns inbyggd i DeSO:s indelningskod. Med hjälp av de tre indikatorerna A, B och C kan man skilja på huvudort, annan tätort och utanför tätort/befolkningskoncentration. Utöver detta finns information om i vilken kommun och län området ligger.

Eftersom DeSO är betydligt mindre än kommuner så kan det vara användbart med en kommunbaserad klassificering för att förstå DeSO typerna i olika kommunkontexter. Ett exempel visas i figur 6 där DeSO-typologin överlagrats på Tillväxtverkets indelning med tre olika kommuntyper (se figur 2). Här framgår tydligt hur kommunklassificeringen innehåller samtliga DeSO i nästan samtliga kommuner.

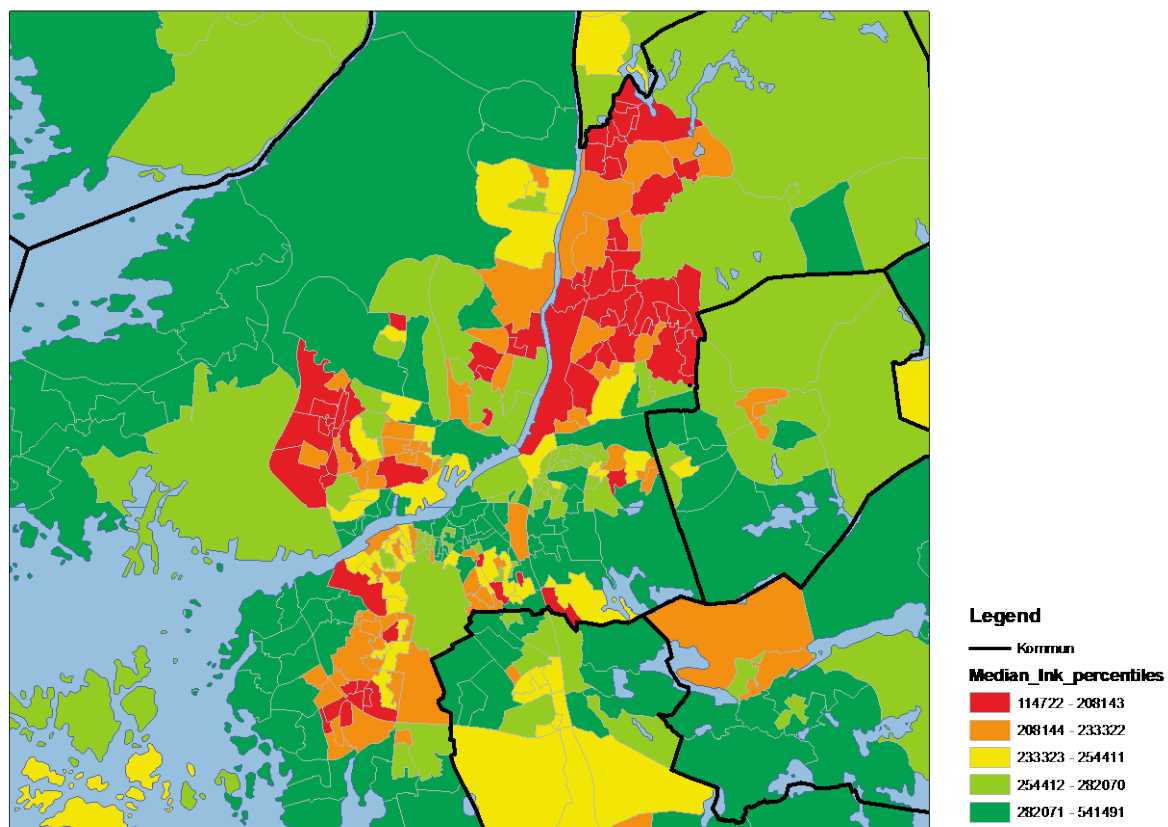
För en kortfattad analys av hur DeSO och Tillväxtverkets indelningar förhåller sig till varandra se bilaga 1. Där framgår bland annat att befolkningens fördelning beträffande andel boende i DeSO A och landsbygd matchar varandra. Däremot finns ingen direkt motsvarighet till DeSO B i kategorin täta kommuner. Det är även värt att nämna att tre fjärdedelar av Sveriges befolkning bor i kommunhuvudorten vilket inte framgår i tillväxtverkets klassificering med avstånds/funktionella indelningsprinciper.

Figur 6: Jämförelse mellan Tillvästverkets kommunbaserade och DeSO indelningens mer detaljerade geografi i Göteborgsområdet.

När man i nästa steg vill urskilja typer av DeSO med avseende på socio-ekonomiska variabler kommer aggregeringen att ske på basis av dessa variabler och med mycket stor sannolikhet inte följa varken DeSO-ABC eller kommungränser på ett konsistent hierarkiskt sätt. Figur 7 illustrerar inkomstnivå per DeSO baserat på fem olika klasser med lika många områden i varje. Detta innebär att varje klass utgör 20% av samtliga områden och därmed tillhör de

mörkröda områdena de 20% i riket med lägst medianinkomst och de mörkgröna de med 20% högst medianinkomst. Då DeSO är små blir resultatet att spridningen och den rumsliga heterogeniteten i en storstadsregion som Göteborg blir tydlig. En potentiell nackdel med en sådan detaljrikedom kan infinna sig om man exempelvis vill överlagra annan information med DeSO och söka mer generella geografiska mönster. Om dessa resultat skall kommuniceras och eventuellt jämföras med andra indikatorer kan detaljeringsgraden och bristen på koppling till mer välkända indelningssystem begränsa användbarheten.

Figur 7: Illustration av medianinkomst per DeSO område i Göteborgsregionen uppdelat i kvintiler.

6. Val av statistiska indikatorer på socio-ekonomisk status för DeSO

Urvalsram

I detta kapitel tas steget från mer principiella resonemang och indelningsprinciper till praktiska frågor kring relevanta indikatorer, olika mått och datatillgång i detta projekt. Med utgångspunkt i den tidigare diskussionen kring mobilitet och dess koppling till social exkludering, samt andra system för indelning, sammanfattas relevanta faktorer att ta i beaktande vid konstruktionen av socio-ekonomisk indelning av DeSO i tabell 1.

Indikator	Mått	Data	DeSO-nivå	Övrigt
Ekonomi	Inkomstnivå	Förvärvsinkomst per individ	Medianinkomst	OK finns som Öppna data på SCB
	Utgifter	Medianutgift per hushåll		Behöver skapas själv
	Ekonomisk standard	Disponibel inkomst per konsumtionsenhet.	Antal över eller under rikets median	OK finns som Öppna data på SCB
	Ekonomiskt bistånd	Långvarit ekonomiskt bistånd	Andel biståndsmottagare med långvarit ,10-12 mån per år, bistånd	Se Delmos rapport. Anger att det skall finnas för DeSO
Arbetslöshet/ Arbetsmarknad	Andel arbetslösa	Arbetslösa/arbetsför befolkning		Finns ej i öppna data. Kan skapas via registerdata
	Sysselsättningsgrad	Andel av arbetsför befolkning med jobb	Antal förvärvsarbetande /ej förvärvsarbetande samt totalbefolkningen 20-64 år.	OK finns som Öppna data på SCB
	Ungas sysselsättning	Andel unga som varken arbetar eller studerar	Ung som ej har inkomst från varken arbete eller studiemedel eller pendlar till Norge eller Danmark	Se Delmos rapport. Behöver skapas själv via registerdata
	Långtidsarbetslöshet	Andelen långtidsarbetslösa	Arbetslös i minst 6 månader, alternativt 100 dagar om man är <25 år	Se Delmos rapport. Anger att det skall finnas för DeSO
	Lokal arbetsmarknad	Antal/andel lokala arbetsplatser	Kan skapas via individdata	Behöver skapas själv
	Housing-Job index	Andel invånare per arbetstillfälle	Kan skapas via individdata	Behöver skapas själv
Utbildning	Utbildningsnivå	Andelen av befolkningen med olika utbildningsnivå	Andel med högst grundskola, gymnasium respektive eftergymnasial utbildning, samt totalbefolkningen 25-64 år	OK finns som Öppna data på SCB
	Grundläggande behörighet till högre studier	Andelen elever med grundläggande behörighet till universitet och högskola	Se Delmos rapport. Anger att det skall finnas för DeSO	Har inte kollat med SCB
Hälsa	Ohälsotal	Index baserat på sjukskrivning, mm	Se Delmos rapport. Anger att det skall finnas för DeSO	Kan beställas från SCB.
Ålder	Åldersstruktur	Andel olika åldersklasser.	Antal per 5-årsklass samt totalbefolkningen	OK finns som Öppna data på SCB
	Ålder	Medianålder	Kan räknas om genom att använda 5-årsklasserna.	Finns, men behöver beräknas själv.
Bostad	Upplåtelseform	Andel av fastigheter i respektive hyra, bostadsrätt, ägande	Lägenheter eller hus efter ägarförhållanden.	OK finns som Öppna data på SCB

Tabell 1: Bruttolista över potentiella socio-ekonomiska indikatorer, mått och möjlig åtkomst till data. (Grön=direkt tillgänglig som öppen data hos SCB; Gul=direkt tillgänglig som öppen data hos SCB, men behöver beräknas själv; Orange=Finns tillgängligt, men kräver specialbeställning från respektive myndighet)

En grundläggande avvägning vid indelning är den mellan enkelhet och analytiskt djup. Enkelhet innebär ett litet antal variabler som dessutom är tillgängliga via offentliga register och uppdateras kontinuerligt. Mot detta kan ställas krav på möjligheter till djupanalys av rumsliga mönster och förändring av socio-ekonomi över tid. Med utgångspunkt i de förutsättningar som anges i kapitel 2 och den tidsram som detta uppdrag omfattar så kommer urvalet att i huvudsak att anta principen om enkelhet och datatillgänglighet. Dock med ett grundläggande krav att föreslå en tillförlitlig och robust klassificering. Följande arbetsgång har använts:

1. Det första steget är att välja ett mått per indikator från tabell 1 ovan. I vissa fall kan dock flera mått behövas för en relevant indikator. Målsättningen är att undvika indikatorer som består av flera sammanviktade variabler då dessa riskerar att bli abstrakta och därmed svåra att förklara och kommunicera. I princip kan samtliga av exemplen i tabellen anses relevanta var för sig, men flera av dessa kan eventuell samvariera och på så sätt inte direkt tillföra ytterligare förklaringsvärde till indelningen.
2. I steg två tas hänsyn till tillgängligheten. Data skall i första hand väljas om den finns möjlig att ladda ner som offentlig öppen data. Detta gäller för de grönmärkade indikatorerna i tabell 1 som alla finns att tillgå som GIS-filer via Statistiska centralbyråns hemsida. Data kommer även, enligt uppgift från SCB, att bli tillgängliga via deras statistikdatabas under våren 2020. Utöver dessa indikeras i ljusgul färg en variabel på ålder som kommer att beräknas själv. Då individdata inte föreligger i öppen form kan det klassindelade materialet (4–5 årsklasser) i befolkningsdata användas för att beräkna medianålder per DeSO. I orange markeras två variabler som är av intresse, men inte finns öppet tillgängliga. I dessa fall krävs specialbeställningar från SCB.

Med dessa två urvalskriterier finns följande variabler per DeSO att tillgå:

1. **Förvärvsinkomst:** Sammanlagd förvärvsinkomst per individ (medianvärde)
2. **Disponibel hushållsinkomst:** Disponibel inkomst per konsumtionsenhet (andel av hushållen under rikets medianvärde)
3. **Sysselsättningsgrad:** Andel av arbetsför befolkning 20–64 år som är förvärvsarbetande.
4. **Utbildningsnivå a):** Andel av 25–64 år med högst förgymnasial utbildning
Utbildningsnivå b): Andel av 25–64 år med högst förgymnasial
Utbildningsnivå c): Andel av 25–64 år med eftergymnasial utbildning < 3 år
Utbildningsnivå d): Andel av 25–64 år med eftergymnasial utbildning 3 år +
5. **Åldersstruktur:** Andel av befolkningen i olika åldersklasser
Ålder: Medianålder beräknat på existerande klassindelad material.
6. **Bostadsstruktur a):** Andel av befolkningen i hyresrätter, bostadsrätter respektive äganderätter.

Utöver dessa finns framför allt måttet på ohälsa som finns utarbetat i två olika versioner hos Försäkringskassan respektive SCB. Det är dock endast via SCB som man kan beställa data på DeSO-nivå och då med 1–2 års förskjutning.

Slutligt urval av indikatorer

För att undersöka i vilken omfattning variablerna statistiskt samvarierar och därmed skulle kunna uteslutas ur det slutliga förslaget har samtliga variabler testats mot varandra. Dessutom har den percentilindelade (i 10 klasser) datan testats för samvariation. Resultatet visar att det finns ett fåtal kombinationer av variabler som samvarierar på ett sätt som kan tolkas som att dessa förklarar samma sak. Föga överraskande gäller detta förvärvsinkomst och disponibel inkomst samt sambandet mellan andel unga och medelålder. Med en något lägre grad av samvariation finner vi andel med högst grundskoleexamen och andelen med 3-årig eller längre högre utbildning, respektive sysselsättningsgrad och disponibel hushållsinkomst. En sammanställning av resultaten kan ses i bilaga 2.

Slutsatsen blir att det bör vara tillräckligt med antingen disponibel hushållsinkomst eller förvärvsinkomst som del i ett index för DeSO. Dessutom är det tillräckligt att använda en av variablerna för utbildningsnivå och för ålder. För bostadsstruktur är valet komplicerat då samtliga områden har någon form av blandning av minst två upplåtelseformer. Ett alternativ är att skapa en gemensam indikator. Denna blir dock svår att göra möjlig att ranka.

Enligt principen om tillgänglighet, tydlighet och robusthet föreslås följande fyra indikatorer, vilka beskrivs mer i detalj nedan:

1. Andel av hushåll med en disponibel hushållsinkomst under rikets median 20 år och äldre.
2. Sysselsättningsgrad som andel sysselsatta av totalbefolkningen i arbetsför ålder 20–64 år.
3. Andel av totalbefolkningen 25–64 år med eftergymnasial utbildning.
4. Andelen av befolkningen som bor i bostäder upplåta som hyresrätter.

Den första indikatorn som beskriver ekonomisk standard är en grundpelare i ett index för socio-ekonomisk karaktär. Alternativet till disponibel hushållsinkomst är sammanräknad inkomst från tjänst och näringsverksamhet. Disponibel inkomst baseras på och tar hänsyn till olika hushållstyper. Detta inkluderar både inkomster och kostnader vilket ger en mer jämförbar siffra jämför med individinkomst. Valet av disponibel hushållsinkomst ger således en bättre indikation på ekonomisk standard. Dessutom samvarierar dessa variabler mycket tydligt vilket talar för att endast använda den ena av de två.

En andra grundläggande komponent för socio-ekonomisk nivå är sysselsättning. Här kan man använda sig av olika mått såsom arbetslöshet totalt eller för olika grupper i befolkningen. Ofta särskiljs långtidsarbetslöshet som speciellt problematisk. Som anges i tabell 1 så är endast sysselsättningsgrad i dagsläget tillgänglig som öppen data för DeSO. Det är viktigt att påpeka att sysselsättningsgraden beräknas på den arbetsföra befolkningen i åldern 20–64 år vilket innebär att ålderssammansättningen i respektive DeSO har inflytande. Speciellt i områden med väldigt många yngre eller äldre kan den återstående gruppen bli relativt liten.

Statistiskt samvarierar sysselsättningsgrad främst med olika mått på inkomst vilket är föga förvånande.

En tredje strukturell indikator som standardmässigt används i socio-ekonomiska sammanhang är utbildningsnivå. Den teoretiska utgångspunkten är att högre utbildning indikerar bättre möjligheter till arbete och inkomst och kompletterar på så sätt de två tidigare måtten. Öppet tillgängligt finns information om andelen med olika lägstanivåer av utbildning i befolkningen 25–64 år. Delmos (2018) anger även andelen elever med grundläggande behörighet till högre studier som en tänkbar indikator. Den senare anger potentialen för framtida utbildning medan de tidigare anger det nuvarande läget. För det aktuella syftet är utbildningsnivå mer lämpat. Andel med högskoleutbildning som indikator valdes för att fånga den högsta nivån vilken annars inte skulle framkomma. Dessutom torde den allmänna utbildningsnivån i de allra flesta områden vara så hög att skillnaderna skulle bli mycket små om exempelvis grundskole- eller gymnasieutbildning används.

Den sista indikatorn är upplåtelseform för bostäder vilken inte lika ofta förekommande, men då en av förklaringarna till social utsatthet är boendeförhållanden (se figur 3) så kan den anses relevant. Då DeSO i tätbefolkade områden är små så är det dessutom stor sannolikhet att upplåtelseformen präglar områdena. Detta illustreras av det stora spannet inom samtliga percentiler i tabellen i bilaga 4. En begränsning med denna variabel är att svårigheten att ranka från utsatt till mindre utsatt då hyresrätter inte nödvändigtvis betyder låga kostnader. Speciellt inte i många städers nyutvecklade täta innerstadsprojekt.

Utöver de ovan valda indikatorerna har även ålder varit aktuellt att inkludera. Då många mobilitetsfrågor i samhället har direkt bäring på förhållandet mellan bil och andra trafikslag torde ålder (både för ung respektive för gammal för att köra bil) vara en viktig aspekt vid utvärdering av olika politiska förslag. Men till skillnad från övriga variabler är ålder inte direkt kopplad till ett områdes socio-ekonomiska karaktär och har därför inte tagits med i det slutliga förslaget.

En ytterligare variabel med hög relevans är det så kallade ohälsotalet som Delmos-rapporten identifierade som möjligt att använda på DeSO-nivå. Detta mått finns i lite olika versioner och tas fram av Försäkringskassan baserat på ersättning såsom sjukpenning och rehabiliteringsersättning. Som indikator på social utsatthet torde ohälsotalet vara lämpligt att addera till det aktuella förslaget i denna rapport. Efter kontakt med Försäkringskassan och SCB är slutsatsen att informationen är möjlig att ta fram på beställning. Detta ryms dock inte inom ramen för denna studie.

Avslutningsvis innan vi går in på förslaget till ett samlat index kan det vara av intresse att ta upp i vilken mån de valda indikatorerna, när dessa kopplas till enskilda DeSO, kan ge realistiska värden. Kartan i bilaga 3 utgör utgångspunkten för diskussionen. Först skall dock förtydligas att den föreslagna kombinerade indikatorn i nästa kapitel i första hand är avsedd att användas i aggregerad form och inte för att analysera enskilda DeSO. Följande är dock viktigt att uppmärksamma:

- Universitetsstudenter är en grupp som tydligt skiljer sig från övrig befolkning i att de är geografisk koncentrerade till universitets- och högskoleorter och har en förhållandevis hög utbildningsnivå i kombination men låg inkomst och låg sysselsättningsgrad. Gruppen bor sannolikt även till stor del i hyreslägenheter.
- Gränsområden mot andra länder såsom mot Norge kan påverkas av att en stor del av arbetsför befolkning är folkbokförd i Norge men arbetar i Sverige. En potentiell effekt kan bli att vissa områden uppvisar betydligt lägre inkomstnivåer och sysselsättningsgrad än vad som återspeglas i den lokala ekonomin.
- Ytterligare ett specialfall kan vara mindre områden med fokus på besöksnäringen med en extrem säsongsvariation. Här återspeglar lokala inkomstnivåer och sysselsättningsgrad troligtvis inte den verkliga året-runt situationen speciellt väl.

7. Förslag på metod för Trafikanalys

Huvudförslag

Baserat på de utvalda indikatorerna presenteras här ett huvudförslag på metod för att skapa en gemensam indikator för socio-ekonomisk nivå för DeSO. Metodens utgångspunkt ansluter sig till de tidigare diskuterade principerna om enkelhet och kommunicerbarhet.

Då de fyra valda indikatorerna består av olika data-typer som är svåra att jämföra med varandra kommer dessa att rankas och koder i tio klasser. Det innebär att man kan avgöra inom vilken 10% percentil respektive DeSO befinner sig i relation till rikets total. Rankingen har gjorts enligt följande princip:

1. Andel av hushåll med en disponibel hushållsinkomst under rikets median 20 år och äldre. År 2017. → 1=högst andel
2. Sysselsättningsgrad som andel sysselsatta i arbetsför ålder av totalbefolkningen i arbetsför ålder 20–64 år. År 2017. → 1=lägst sysselsättningsgrad
3. Andel av totalbefolkningen 25–64 år med eftergymnasial utbildning. År 2019. → 1=lägst andel
4. Andelen av befolkningen som bor i bostäder upplåta som hyresrätter. År 2018 → 1=högst andel.

Dessa har sedan summerats varvid det högsta möjliga värdet är 40 och det minsta möjliga värdet är 4. I sista steget har summan klassificerats i 10-, 5-, 4- och 3-percentiler vilka anger i vilken 10%, 20%, 25% och tredjedels-grupp som respektive DeSO befinner sig i relation till hela riket. Kartan i bilaga 3 illustrerar det rumsliga utfallet av klassificeringen och i tabellen i bilaga 4 presenteras spridningen av de ingående indikatorerna för respektive index-grupp.

Detta förfarande gör det möjligt att på ett flexibelt sätt klassificera områden men samtidigt undvika att placera dem enligt fördefinierade kategorier såsom kommunkategoriseringarna från exempelvis SKL eller Tillväxtanalys som beskrivs i avsnitt 3.

Under arbetets gång har fler variabler testats, men det slutliga förslaget stannar vid fyra. I bilaga 5 illustreras ett test av hur mycket rankingen för respektive DeSO påverkas av att variablerna tas bort. Det ger en indikation på i vilken mån valet av ingående data är robust eller om en enskilda variabel påverkar mycket. Samtliga möjliga kombinationer har inte testats utan de tre första variablerna har antagits utgöra basen i indexet.

Resultatet visar att inga dramatiska förändringar sker om man utesluter upplåtelseformen eller medelålder vilken ingick i en tidigare version av indexet. Högst 4% av samtliga 5985 DeSO förändrar ranking i den 10-gradiga indelningen med 2 steg. Om man utesluter båda dessa samtidigt så ger det en tydligare effekt där ett marginellt antal områden stiger respektive faller 3-4 index-steg. Ytterligare borttagningar av indikatorer ger en större påverkan på hur många steg som områden förändras med avseende på index. Så slutsatsen är att indexet är förhållandevis stabilt med fyra ingående variabler.

Ett lite oväntat mönster framträder på kartorna i bilaga 3 med många små röda DeSO i kommuner utanför de större tätorterna. Dessa är oftast tätorter på landsbygd och inte nödvändigtvis jämförbara med röda områden i storstäderna. Tabell 2 nedan beskriver medel-, maximum- och minimumvärden för aktuella indikatorer för DeSO under 20 km² som tillhör gruppen med 10% lägst index fördelat på om dessa ligger i storstadskommuner eller inte. Tydligt är att de små DeSO med lägst index utanför storstadskommunerna har i medeltal lägre sysselsättningsgrad och andel högutbildade än de i storstadskommunerna. Å andra sidan är andelen av befolkningen i hyresrätter betydligt lägre och hushållsinkomsten högre vilket bidrar till att höja index-värdet. Sammanfattningsvis kan man konstatera att låg socio-ekonomisk nivå enligt föreliggande index återfinns i olika geografiska kontexter och de har delvis olika karaktäristik. Detta bör tas i åtanke vid användningen av index.

Små DeSO med 10% lägst indexvärde	Antal	Andel	Sysselsättningsgrad			Disponibel hushållsinkomst. Andel under rikets median			Andel med 3+ år högre utbildning			Andel i hyresrätt		
			Medel	Max	Min	Medel	Max	Min	Medel	Max	Min	Medel	Max	Min
Ligger i kommuner med 80.000+ invånare	516	9%	61,4	80,3	17,1	69,2	99,0	52,6	19,8	71,1	4,5	78,7	100,0	0,0
Ligger i övriga kommuner	693	12%	69,9	82,2	32,2	63,4	94,8	50,8	14,2	43,4	6,0	51,3	100,0	10,2
Samtliga DeSO	5985	100%	79,8	95,7	17,1	49,7	98,5	14,1	26,8	79,8	4,5	28,4	100,0	0,0

Tabell 2: medel-, maximum- och minimumvärden för aktuella indikatorer för de mindre DeSO (20 km² eller mindre) som tillhör gruppen med 10% lägst index.

Den föreslagna indelningen kommer förutom denna rapport att redovisas i form av en Excel-fil med samtliga fyra olika index-indelningar tillsammans med koden för respektive DeSO samt en fil med samtliga öppet tillgängliga DeSO variabler.

Alternativt förslag

DeSO koden innehåller information om områdets befolkningsstruktur och hierarkiska roll som centralort. Detta gör det möjligt att skapa en mer tydligt normativ indelning baserat på kombinationen av områdets klassifikation och socio-ekonomisk nivå. I tabell 3 nedan föreslås

en indelning baserad på tre index-klasser vilket särskiljer den tredjedel av DeSO som har lägst och högst värde, samt de som ligger runt medel.

DeSO-typ \ Index-klass	Tillhör den tredjedelen av rikets områden som har lägst socio-ekonomisk nivå	Tillhör den tredjedelen av rikets områden som ligger i mitten beträffande socio-ekonomisk nivå	Tillhör den tredjedelen av rikets områden som har högst socio-ekonomisk nivå
A – lokaliserad i glesbefolkat område	Glesbygd med utmaningar	Glesbygd runt medelvärdet	Glesbygd med goda förutsättningar
B – lokaliserad i tätort utanför kommunens centralort	Tätort utanför centralort med utmaningar	Tätort utanför centralort runt medelvärdet	Tätort utanför centralort med goda förutsättningar
C – lokaliserad i kommunens centralort	Centralort med utmaningar	Centralort runt medelvärdet	Centralort med goda förutsättningar

Tabell 3: Klassificering av DeSO med avseende på kombinationen av DeSO-typ och socio-ekonomisk nivå.

Antalet invånare för de nio olika kombinationerna i tabell 3 ovan redovisas i tabell 3 nedan. Den minsta gruppen är glesbygd med utmaningar med sammanlagt 266 000 invånare och den största är centralort med utmaningar omfattande mer än 2,8 miljoner invånare. Det medges att kategorierna är aningen orealistiska för planeringsändamål, men själva syftet med detta förslag är att väcka tankar kring om det är möjligt att klassificera DeSO.

DeSo-typ	Befolkning 2016	Andel
Glesbygd med utmaningar	266 236	3%
Glesbygd runt medelvärdet	758 411	8%
Glesbygd med goda förutsättningar	549 165	6%
Tätort utanför centralort med utmaningar	337 919	3%
Tätort utanför centralort runt medelvärdet	234 425	2%
Tätort utanför centralort med goda förutsättningar	305 250	3%
Centralort med utmaningar	2 858 822	29%
Centralort runt medelvärdet	2 013 969	20%
Centralort med goda förutsättningar	2 654 225	27%
Summa	9 978 422	100%

Tabell 4: Antal invånare och andel av rikets befolkning per DeSO-typ.

8. Avslutande reflektioner

I denna studie har valet av indikatorer för socio-ekonomisk karaktärisering av DeSO utgått från forskning kring mobilitet och social exkludering och utsatthet. Den övervägande majoriteten av denna forskning handlar om förutsättningarna i städer och urbana miljöer. Det innebär ett specifikt synsätt på vad som är och orsakar socio-ekonomisk problematik och utsatthet. Som framgår av kartan i bilaga 3 och diskussionen i anslutning till tabell 2 så existerar låga index-värden både i större städer såväl som utanför dessa och dess karaktäristika är inte nödvändigt den samma.

Här finns således en begränsning i forskningens fokus på urbana miljöer. Det finns även en aspekt att ta hänsyn till i det faktum att DeSO-indelningen, med sin princip om lika många invånare i varje område, utanför storstäderna består av små områden i tätorter och betydligt större för resten av ytan. I större städer ger de små områdena troligtvis en representativ bild av socio-ekonomisk heterogenitet, medan det i mer glesbefolkade delar av landet istället kan överdriva skillnaderna mellan centralort och omgivning.

En aspekt som i viss mån relaterar till diskussionen ovan är det faktum att DeSO inte är geografiska platser med namn och andra attribut vilka ger dem en "identitet". Illustrationen i figur 4 visar hur indelningen följer befolkningens mängd och fysiska attribut såsom vägar och vatten. I några fall skulle DeSO kunna sammanfalla med exempelvis en tätort eller en stadsdel, men detta är snarare ett undantag än en regel. Det potentiella problemet som kan uppstå på grund av detta är om indelningen i praktisk planeringsverksamhet skall användas för att analysera specifika platser. Möjligtvis kan flera DeSO aggregeras till områden som överensstämmer med allmänt vedertagna områden, men detta torde kräva en stor arbetsinsats.

En av utgångspunkterna för detta arbete har varit att den statistik som slutligen föreslås ingå skall vara öppet tillgänglig. Detta innebär i dagsläget begränsningar för vilka mått som kan inkluderas. Om samtliga datakällor som idag finns tillgängliga hos SCB även kunde erbjuda data på DeSO-nivå så skulle betydligt fler och mer specifika mått kunna tas fram. Nu har vi istället valt bland ett begränsat antal, mer grundläggande, men mycket relevanta variabler. Fördelen är att indexet kan användas, uppdateras och bearbetas även utanför Trafikanalys.

Avslutningsvis är det på sin plats att påminna om de begränsningar som ett index innebär. Det är självklart bra om resultatet av denna studie kommer till praktisk användning, men samtidigt viktigt att vara medveten om de förenklingar som är nödvändiga att göra för att kunna kategorisera områden i en komplex verklighet som varande starka eller svaga ur ett socio-ekonomiskt perspektiv.

Referenser

- BRÅ (2018) *Utvecklingen i socialt utsatta områden i urban miljö 2006–2017*. Rapport 2018:9. Stockholm: Brottsförebyggande rådet. Har hämtats från: https://bra.se/download/18.7f57ba351641b9cdc3d3859/1530102465497/2018_9_Utvecklingen_i_socialt_utsatta_omraden_i_urban_miljo_2006%E2%80%932017.pdf
- Church, A., Frost, M., & Sullivan, K. (2000). Transport and social exclusion in London. *Transport Policy*, 7, 195-205.
- Delmos (2018) *Ett nationellt system för uppföljning av segregation*. Huddinge: Delegationen mot segregation. Har hämtats från: <https://www.delmos.se/wp-content/uploads/2019/03/Ett-nationellt-uppfoljningssystem-av-segregation.pdf>
- Ellder, E., Larsson, A., Gil Solá, A., & Vilhelmsen, B. (2018). Proximity changes to what and for whom? Investigating sustainable accessibility change in the Gothenburg city region 1990–2014. *International Journal of Sustainable Transportation*, 12(4), 271-285.
- Hedlund, M. (2016). Mapping the Socioeconomic Landscape of Rural Sweden: a Typology of Rural Areas. *Regional Studies*, 50(3), 460-474.
- Lucas, K. (2012). Transport and social exclusion: Where are we now? *Transport Policy*, 20, 105-113.
- Lupton, R., & Power, A. (2002). Social exclusion and neighbourhoods. In J. Hills, J. Legrand, & D. Piachaud (Eds.), *Understanding Social Exclusion*. Oxford: Oxford University Press.
- Lupton, R., Fenton, A., Tunstall, R. and Harris, R. (2011) *Using and developing place typologies for policy purposes*. London: Department for Communities and Local Government. Har hämtats från: <https://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20120919150511/http://www.communities.gov.uk/documents/corporate/pdf/1832148.pdf>
- SKL (2016) *Kommungruppsindelning 2017. Omarbetning av sveriges kommuner och landstings kommungruppsindelning*. Stockholm: Sveriges kommuner och landsting. Har hämtats från: <https://webbutik.skl.se/bilder/artiklar/pdf/7585-455-7.pdf>
- Tillväxtanalys (2014) *Bättre statistik för bättre regional och landsbygdsolitik*. Rapport 2014:04. Stockholm: Tillväxtanalys. Har hämtats från: https://tillvaxtverket.se/download/18.607baaf915a3b6cb29683ff1/1487858988356/rapport_2014_04_rev1.pdf

Antal DeSo områden per Tillväxtverkets kommunindelning

	Tillvxt1- Landsbygd	Tillvxt2- Täta	Tillvxt3- Storstad	Grand Total
A - ej konc utanför h-ort	451	591	39	1081
B - konc utanför	201	324	55	580
C - konc i h-ort	440	2109	1775	4324
Grand Total	1092	3024	1869	5985

Antal invånare i DeSo områden per Tillväxtverkets kommunindelning

	Tillvxt1- Landsbygd	Tillvxt2- Täta	Tillvxt3- Storstad	Grand Total
A - ej konc utanför h-ort	644 083	881 007	61 002	1 586 092
B - konc utanför	294 405	500 628	98 058	893 091
C - konc i h-ort	740 272	3 750 798	3 245 898	7 736 968
Grand Total	1 678 760	5 132 433	3 404 958	10 216 151

Andel invånare av rikets totalt i DeSo områden per Tillväxtverkets kommunindelning

	Tillvxt1- Landsbygd	Tillvxt2- Täta	Tillvxt3- Storstad	Grand Total
A - ej konc utanför h-ort	6%	9%	1%	16%
B - konc utanför	3%	5%	1%	9%
C - konc i h-ort	7%	37%	32%	76%
Grand Total	16%	50%	33%	100%

Antal invånare medelvärdet DeSo områden per Tillväxtverkets kommunindelning

	Tillvxt1- Landsbygd	Tillvxt2- Täta	Tillvxt3- Storstad	Grand Total
A - utanför h-ort	1428	1491	1564	1467
B - konc utanför	1465	1545	1783	1540
C - konc i h-ort	1682	1778	1829	1789
Grand Total	1537	1697	1822	1707

Antal invånare standardavvikelse DeSo områden per Tillväxtverkets kommunindelning

StdDev of Totalt__13	Tillvxt1- Landsbygd	Tillvxt2- Täta	Tillvxt3- Storstad	Grand Total
A - utanför h-ort	392	442	514	426
B - konc utanför	375	434	489	429
C - konc i h-ort	420	424	402	417
Grand Total	418	446	409	440

DeSo

A= till största delen utanför större befolkningskoncentrationer

B= till största delen i befolkningskoncentrationer utanför kommunhuvudorten

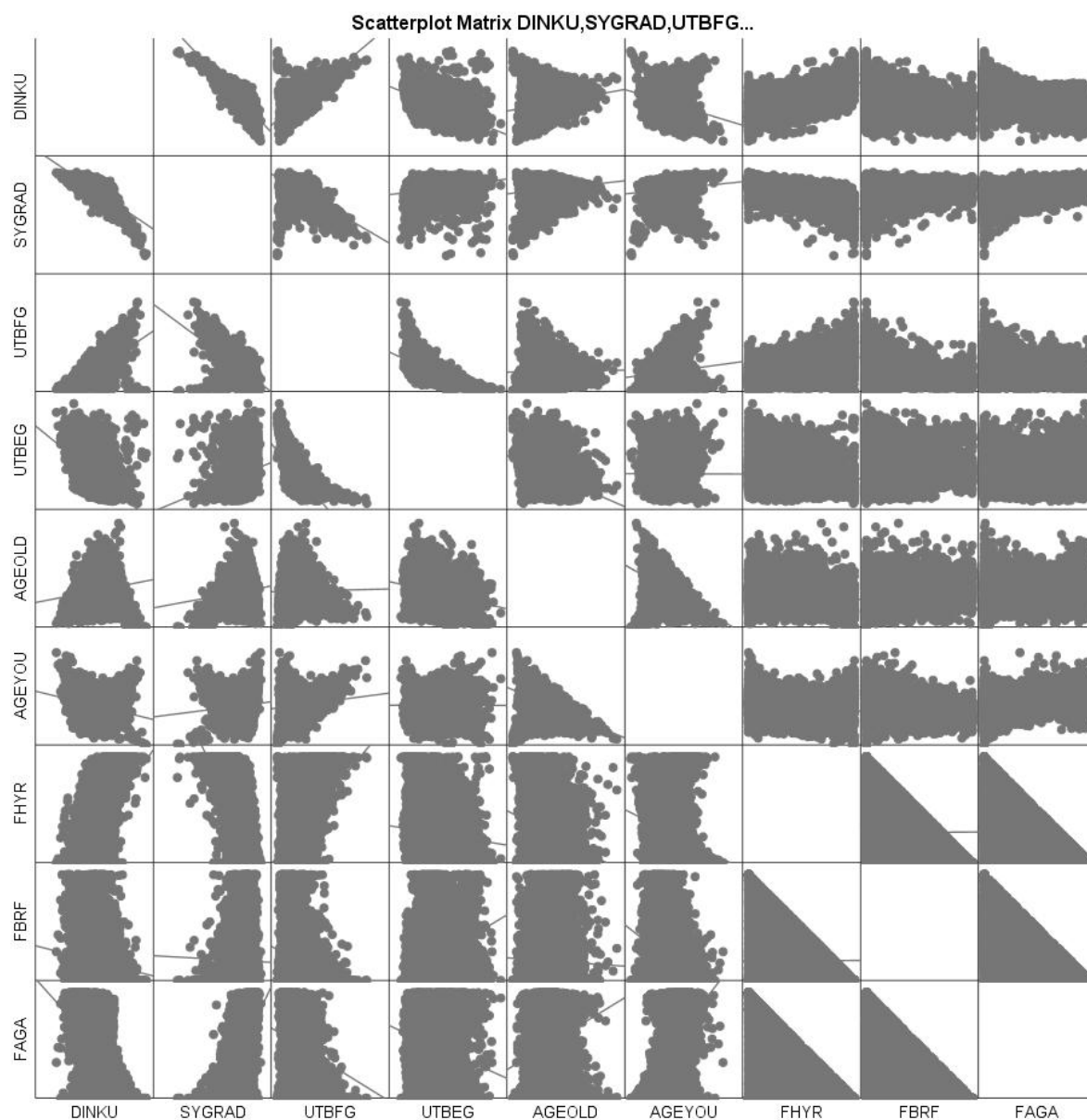
C= till största delen i kommunhuvudorten

Tillväxtverket 3

3= Storstadskommuner

2= Täta kommuner

1= Landsbygdskommuner

Correlations

		DINKU	SYGRAD	UTBFG	UTBEG	AGEOLD	AGEYOU	FHYR	FBRF	FAGA
DINKU	Pearson Correlation	1	-.845**	.761**	-.581**	.189**	-.270**	.599**	-.127**	-.362**
SYGRAD	Pearson Correlation	-.845**	1	-.660**	.235**	.143**	.115**	-.707**	-0,022	.544**
UTBFG	Pearson Correlation	.761**	-.660**	1	-.740**	0,020	.134**	.464**	-.249**	-.181**
UTBEG	Pearson Correlation	-.581**	.235**	-.740**	1	-.316**	-0,002	-.100**	.418**	-.205**
AGEOLD	Pearson Correlation	.189**	.143**	0,020	-.316**	1	-.498**	-.231**	-.036**	.204**
AGEYOU	Pearson Correlation	-.270**	.115**	.134**	-0,002	-.498**	1	-.193**	-.348**	.369**
FHYR	Pearson Correlation	.599**	-.707**	.464**	-.100**	-.231**	-.193**	1	0,006	-.752**
FBRF	Pearson Correlation	-.127**	-0,022	-.249**	.418**	-.036**	-.348**	0,006	1	-.658**
FAGA	Pearson Correlation	-.362**	.544**	-.181**	-.205**	.204**	.369**	-.752**	-.658**	1

** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

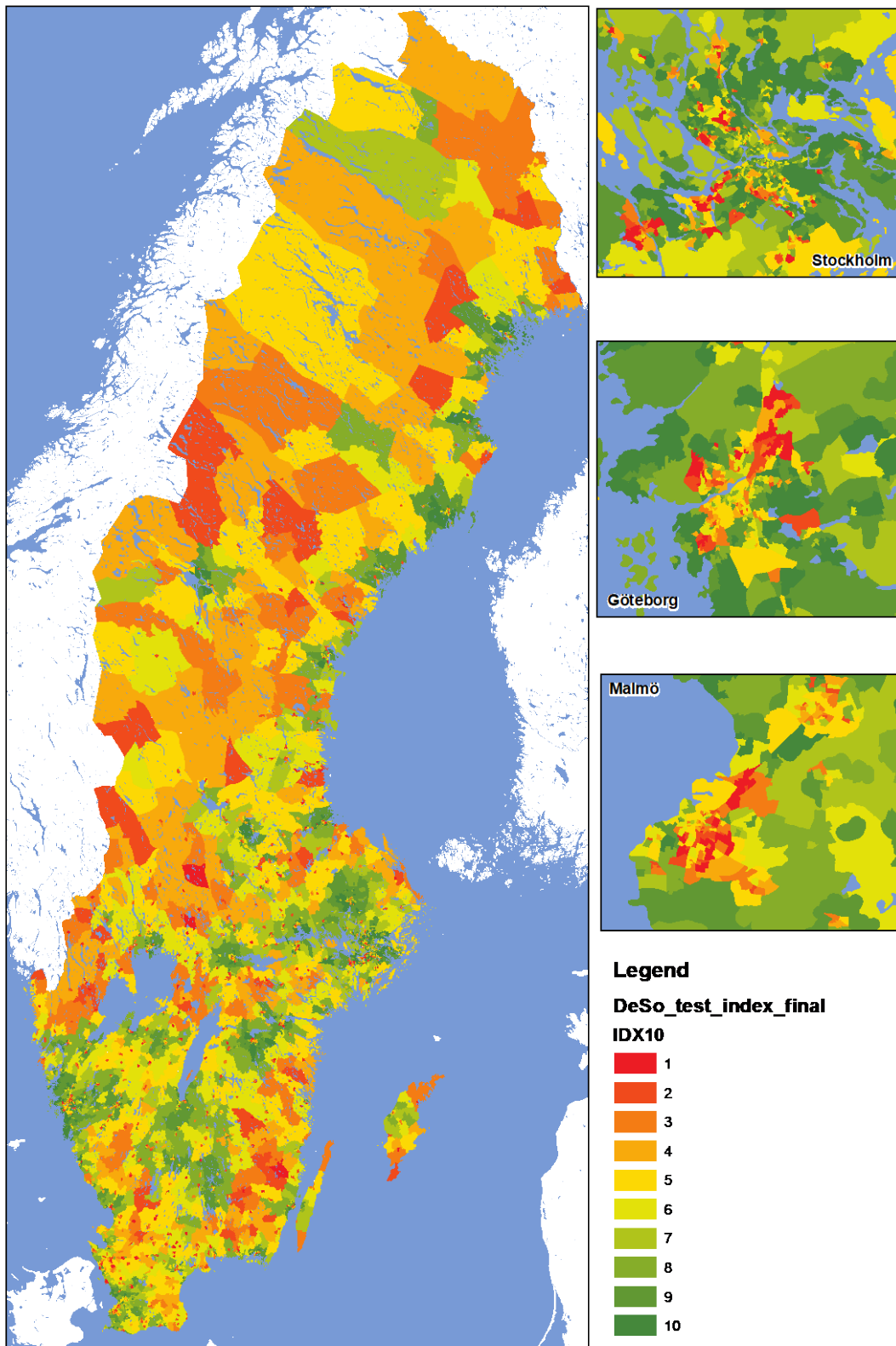
Scatterplot och korrelationskoefficienter från analys av multikolleniaritet av potentiella indikatorer.

Correlation Matrix^a

		Percentile Group of FINK	Percentile Group of DINKU	Percentile Group of SYGRAD	Percentile Group of UTBFG	Percentile Group of UTBEG	Percentile Group of AGEOLD	Percentile Group of AGEYOU	Percentile Group of AVRAGE	Percentile Group of FHFR	Percentile Group of FBRF	Percentile Group of FAGA
Correlation	Percentile Group of FINK	1,000	0,988	0,787	0,760	0,660	0,257	0,300	0,189	0,520	0,124	0,300
	Percentile Group of DINKU	0,988	1,000	0,805	0,756	0,653	0,276	0,320	0,210	0,530	0,108	0,316
	Percentile Group of SYGRAD	0,787	0,805	1,000	0,571	0,326	0,017	0,262	0,020	0,670	0,148	0,568
	Percentile Group of UTBFG	0,760	0,756	0,571	1,000	0,837	0,155	0,001	0,094	0,344	0,259	0,091
	Percentile Group of UTBEG	0,660	0,653	0,326	0,837	1,000	0,341	0,028	0,283	0,109	0,425	-0,184
	Percentile Group of AGEOLD	0,257	0,276	0,017	0,155	0,341	1,000	0,493	0,943	-0,142	0,093	-0,236
	Percentile Group of AGEYOU	0,300	0,320	0,282	0,001	0,028	0,493	1,000	0,619	0,259	-0,320	0,337
	Percentile Group of AVRAGE	0,189	0,210	-0,020	0,094	0,283	0,943	0,619	1,000	0,161	0,059	0,218
	Percentile Group of FHFR	0,520	0,530	0,670	0,344	0,109	-0,142	0,259	-0,161	1,000	-0,240	0,749
	Percentile Group of FBRF	0,124	0,108	-0,148	0,259	0,425	0,093	-0,320	0,059	-0,240	1,000	-0,680
	Percentile Group of FAGA	0,300	0,316	0,568	0,091	-0,184	-0,236	0,337	-0,218	0,749	-0,680	1,000
	Sig. (1-tailed)	Percentile Group of FINK		0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Percentile Group of DINKU		0,000		0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Percentile Group of SYGRAD		0,000	0,000		0,000	0,000	0,094	0,000	0,060	0,000	0,000	0,000
Percentile Group of UTBFG		0,000	0,000	0,000		0,000	0,000	0,472	0,000	0,000	0,000	0,000
Percentile Group of UTBEG		0,000	0,000	0,000	0,000		0,000	0,014	0,000	0,000	0,000	0,000
Percentile Group of AGEOLD		0,000	0,000	0,094	0,000	0,000		0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Percentile Group of AGEYOU		0,000	0,000	0,000	0,472	0,014	0,000		0,000	0,000	0,000	0,000
Percentile Group of AVRAGE		0,000	0,000	0,060	0,000	0,000	0,000	0,000		0,000	0,000	0,000
Percentile Group of FHFR		0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000		0,000	0,000
Percentile Group of FBRF		0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000		0,000
Percentile Group of FAGA		0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	

^a Determinant = 8,326E-7

Korrelationskoefficienter från faktoranalys av av potentiella indikatorer efter ranking och klassindelning i 10% percentiler.

Karta över Indexvärden per DeSO. Index 1= lägst nivå 10=högst nivå

Indexgrupp	Dispositibel lön brutto i kronor: Andel under rikets median			Sysselsättningsgrad				Andel med 3+ år högre utbildning				Andel i brytesrätt			
	Medel	Max	Min	Medel	Max	Min	Medel	Max	Min	Medel	Max	Min	Medel	Max	Min
1	69,5	93,0	55,7	62,1	77,4	27,1	14,0	26,9	4,5	71,8	100,0	14,5			
2	61,7	99,0	50,8	71,4	82,2	17,1	19,1	71,1	6,5	49,5	100,0	0,0			
3	57,0	88,3	47,6	76,1	84,8	29,0	21,3	69,0	6,8	38,0	99,8	0,0			
4	53,5	67,1	39,8	79,2	87,8	60,8	22,5	64,7	8,1	30,9	99,8	0,0			
5	50,6	64,7	39,4	81,2	88,8	57,5	25,2	72,5	9,0	26,0	93,6	0,0			
6	47,3	61,4	36,1	83,1	91,6	64,0	27,6	71,1	8,8	21,9	91,2	0,0			
7	44,6	55,9	34,5	84,3	91,2	68,1	29,3	66,7	11,2	16,3	78,7	0,0			
8	42,0	52,2	24,9	85,8	94,4	73,4	31,5	68,6	13,3	13,7	71,5	0,0			
9	37,7	49,0	19,8	87,2	93,7	75,2	35,6	79,8	15,9	9,1	57,9	0,0			
10	31,8	44,7	14,1	89,1	95,7	80,6	42,7	74,2	22,4	2,7	25,4	0,0			

Indexgrupp	Dispositibel lön brutto i kronor: Andel under rikets median			Sysselsättningsgrad				Andel med 3+ år högre utbildning				Andel i brytesrätt			
	Medel	Max	Min	Medel	Max	Min	Medel	Max	Min	Medel	Max	Min	Medel	Max	Min
1	65,8	99,0	50,8	66,5	82,2	17,1	16,4	71,1	4,5	61,2	100,0	0,0			
2	55,2	88,3	39,8	77,6	87,8	29,0	21,9	69,0	6,8	34,5	99,8	0,0			
3	49,0	64,7	36,1	82,2	91,6	57,5	26,4	72,5	8,8	23,9	93,6	0,0			
4	43,0	55,9	24,9	85,2	94,4	60,1	30,6	68,6	11,2	14,8	78,7	0,0			
5	35,0	49,0	14,1	88,1	95,7	75,2	38,8	79,8	15,9	6,2	57,9	0,0			

Jämförelse medel-, minimum- och maximumvärden för respektive indikator per indexgrupp där 1 = mest utsatt

1.Andelen hyresrätter bort

		Frequency	Percent
Valid	-2,00	243	4,1
	-1,00	1354	22,6
	,00	2619	43,8
	1,00	1591	26,6
	2,00	178	3,0
	Total	5985	100,0

Medelålder bort

		Frequency	Percent
Valid	-2,00	232	3,9
	-1,00	1265	21,1
	,00	2795	46,7
	1,00	1527	25,5
	2,00	166	2,8
	Total	5985	100,0

2.Andelen hyresrätter + medelålder bort

		Frequency	Percent
Valid	-4,00	3	0,1
	-3,00	25	0,4
	-2,00	211	3,5
	-1,00	1363	22,8
	,00	2838	47,4
	1,00	1149	19,2
	2,00	344	5,7
	3,00	52	0,9
	Total	5985	100,0

**3.Andelen hyresrätter + ålder + andel
högskoleutbildning bort**

		Frequency	Percent
Valid	-5,00	1	0,0
	-4,00	39	0,7
	-3,00	147	2,5
	-2,00	391	6,5
	-1,00	1046	17,5
	,00	2320	38,8
	1,00	1509	25,2
	2,00	463	7,7
	3,00	65	1,1
	4,00	4	0,1
	Total	5985	100,0

**4. Andelen hyresrätter + ålder + andel
högskoleutbildning + syssgrad bort**

		Frequency	Percent
Valid	-4,00	13	0,2
	-3,00	79	1,3
	-2,00	294	4,9
	-1,00	1193	19,9
	,00	2597	43,4
	1,00	1373	22,9
	2,00	373	6,2
	3,00	57	1,0
	4,00	6	0,1
	Total	5985	100,0

Statistics

		1	2	3	4
N	Valid	5985	5985	5985	5985
	Missing	0	0	0	0
Std. Error of Mean		0,011	0,012	0,015	0,014
Std. Deviation		0,879	0,956	1,198	1,062
Variance		0,773	0,914	1,435	1,128
Range		4,00	7,00	9,00	8,00
Minimum		-2,00	-4,00	-5,00	-4,00
Maximum		2,00	3,00	4,00	4,00

Antal DeSO som byter rangordning vid borttagande av faktorer, 10-percentiler.